

[CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)]
AAN HENRI DE BERINGHEN [PARIJS]
15 AUGUSTUS 1675
6980

Antwoord op een verloren gegane brief van Beringhen.

Samenvatting: Huygens schrijft Beringhen uitgebreid over de dagelijkse gang van zaken in zijn leven. Muziek speelt daarin nog steeds een voorname rol. Hij verwijst naar de talloze composities die men in zijn nalatenschap zal aantreffen.

Over een antwoord van Beringhen is niets bekend. Huygens schreef opnieuw op 27 februari 1676 (Worp 6, nr. 7012, p. 374), maar dit schrijven betreft andere zaken.

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIX, dl. 3, pp. 683-684: klad (autograaf).

Vroegere uitgaven: Worp 6, nr. 6980, pp. 363-364: onvolledig (<Puisque vous prenez ... personnes de mérite>), rest samengevat.

— Rasch 2007, nr. 6980, pp. 1197-1201: volledig, met Nederlandse vertaling.

Namen: geslacht Brederode; Willem III.

Plaatsen: Antwerpen; Land van Hulst; Vianen; Staats-Vlaanderen; Zeeland.

Titels: *Momenta desultoria* (Huygens 1644); *Korenbloemen* (Huygens 1661).

Glossarium: clavecin (klavecimbel); composition (muziekstuk); gigue; guitarre (gitaar); harmonique (harmonisch); luth (luit); sarabande; théorbe (theorbe); viole de gambe (viola da gamba).

Transcriptie

À Monsieur Beringhen.

15 Aoust 1675.

Puisque vous prenez la peine, Monsieur, de vous interesser en ce qui est de ma santé et d'observer jusques où va la vigueur de mon aage, je suis tenté de vous en faire passer l'envie, en vous informant que me voyci heureusement de retour d'un voyage de 3 sepmaines, dans lesquelles j'ay esté regler les affaires de Son Altesse dans plusieurs isles de Zélande, où son domaine est grand; de là en Flandre, territoire de Hulst, où il y en a plus qu'en tout le reste, et, cela fait, ay esté recevoir et ajuster ses comptes de la vicomté d'Anvers, jurisdiction de plus d'honneur que de revenu. Vous sçavez d'ancienneté que j'ay pu faire tout ce tour bien couché dans un *jacht* de Son Altesse, mais vous ne sçavez pas que, pour visiter terres et digues, il a fallu rouler souvent et parfois faire le bon Basque à pied.

Encor moins sçavez-vous que, revenant coucher à bord, je n'y ay pas abusé de mon loisir sans livres, ny sans le meilleur luth de la terre qui m'accompagne partout, ny mesme sans produire quelque Gigue ou Sarabande de mon creu, pour comble d'une quantité si immense de ceste sorte de bagatelles, que j'ay honte de les reveoir, et cependant ne quitte pas cest entretien harmonique, pour le bien que je m' imagine et trouve qu'il me fait à l'aage où je suis. De sorte qu'après moy on trouvera des gros livres pleins de mes compositions pour le luth, le théorbe, la viole de gambe, le clavecin et, s'il plaist à Dieu, pour la guitarre.

Bien heureux donc ceux, qui ne font qu'une folie en leur vie. 'Mais de continuer,' direz-vous, 'd'en faire une tout du long des jours de ceste vie, comment cela se peut-il excuser?' Que si j'y adjouste 12 livres de poèmes Latins que j'ay mis au jour et autres 27 en ma langue maternelle, vous en frémirez. Mais remettez-vous en mémoire, s'il vous plaist, si à la cour ou à l'armée vous m'avez jamais veu oysif ou négliger les affaires publiques, et vous pourrez bien conclurre, comme il est très-véritable, que jamais je n'ay esté assis la plume à la main au sujet de ces | 684 | divertissemens, que pour marquer à la haste ce qui m'en estoit tombé dans l'esprit, ou à cheval, ou en carosse, ou en me promenant, ou en m'habillant etc., et ensuite, Monsieur, vous ne voudrez pas m'accuser d'avoir perdu trop de bonnes heures inutilement.

Car c'est icy comme une confession et récapitulation auriculaire de mes foiblesses que j'ayme à vous faire familièrement, en espérant que, comme telle, vous la voudrez mieux ménager que ma dernière lettre qui m'a

fait rougir, quand j'ay veu que vous avez pu oublier son auteur jusqu'à la faire veoir à des personnes de mérite. Peut-estre vous souviendrez-vous qu'estans venu il y a 13 ou 14 ans en France, où je n'avois jamais mis le pied auparavant, je vous disois souvent que j'avoys tousjours souhaitté de veoir ceste France en masque, et sans qu'elle me voit. En quel coin de conscience avez-vous donc esté trouvez le dessein de m'y exposer tout de nouveau en papier? À cecy il n'y a ny jeu ny feinte et je ne me dépouille pas, afin que vous me revestiez. C'est chose claire selon moy, la grande distance qu'il y a des capacitez de vostre nation à la miene. Je les connois toutes deux et peut-estre serois plus content et plus sot, si j'en sçavois moins.

Ayez la patience, Monsieur, d'entendre un plaisant compte sur ce sujet, d'un pauvre innocent jadis nourri chez les Seigneur de Brederode à Veane, où ce fol, dont je ne sçay quelle vision s'imaginant de jeter du blé dans les terres labourées, et ayant esté demandé ce qu'il semoit là, respondit: 'Des fols.' 'Et pourquoy,' fit-on, 'ne sèmes-tu pas des gens sages?' 'Ce n'est pas,' dit-il, 'le naturel du país.' Appliquez-nous l'histoire, s'il vous plaist, et ayez la bonté de vous souvenir, s'il vous tombez encor de mon griffonage en main, quel est le bas génie de ma país, et que rien ne sçauroit partir de La Haye, qui porte le grand jour de Paris.

Ecrivons-nous entre nous en franchise, et de grace ne m'obligez pas à me vouloir parer à monter sur mes grands chevaulx à violenter ma sotté éloquence, et à m'exposer en ceste langue estrangère où je ne fay que tastonner à la risée de vos esprits rafinez, que je voy eux-mesmes avoir de la peine à se sauver de censures réciproques, car en effet, après toutes mes convulsions je ne ferois rien que vaille qu'en me hastant de vous dire, Monsieur, comme je devois avoir faict icy il y a longtemps, que je suis vostre très-humble et très-obéissant serviteur,

[etc.]

Vertaling

Aan Beringhen.

15 augustus 1675.

Aangezien u de moeite neemt, mijnheer, te informeren naar mijn gezondheid, en erachter te komen hoe ver de kracht van mijn leeftijd nog reikt, probeer ik u de lust daartoe te ontnemen door u te vertellen, dat ik behouden ben teruggekeerd van een ¹reis van drie weken, gedurende welke ik de zaken van Zijne ²Hoogheid heb waargenomen op verschillende Zeeuwse eilanden, waar zijn domein omvangrijk is. Van daar naar [Staats-]Vlaanderen, het Land van Hulst, waar hij nog meer heeft dan waar ook elders. Nadat dat gedaan was, ben ik naar het burggraafschap Antwerpen, een gebied waar de zeggenschap meer aanzien dan inkomsten oplevert, gegaan om zijn belastingen te ontvangen en zijn rekeningen in orde te maken. U weet nog wel van vroeger dat ik deze hele reis in het mooie onderkomen van een ³'jacht' van Zijne Hoogheid heb kunnen maken, maar wat u niet weet is, dat men, teneinde de landen en de dijken te kunnen bezoeken, vaak een wagen nodig heeft en soms de goede Bask te voet moet spelen.

Nog minder weet u dat ik, teruggekeerd aan boord, mijn vrije tijd niet heb doorgebracht zonder boeken, noch zonder de beste luit ter wereld, die ik overal mee naar toe neem, noch zonder een of andere gigue of sarabande uit mijn innerlijk te produceren, boven op die zó onmetelijke hoeveelheid van nietigheidjes van dergelijke aard dat ik mij ervoor schaam ze weer te zien. Maar desalniettemin blijf ik deze muzikale bezigheid trouw, omwille van het goede dat het, naar mijn mening en bevinden, voor de leeftijd waarin ik mij bevind, doet. Zodat men na mijn dood grote boeken zal vinden, vol van mijn composities voor de luit, de theorbe, de viola da gamba, het klavecimbel, en, zo het Gode behaagt, voor de gitaar.

Mogen daarom zij zalig zijn die in hun leven slechts één dwaasheid begaan. 'Maar,' zo zult u zeggen, 'deze een leven lang volhouden, hoe kan men zich daarvoor verontschuldigen?' Wanneer ik dan de twaalf ³boeken

¹. Van 12 juli tot 4 augustus 1675 reisde Huygens naar Zeeland, Staats-Vlaanderen en Antwerpen.

². Willem III.

³. *Momenta desultoria*.

met Latijnse gedichten die ik het licht heb doen aanschouwen daaraan toevoeg, en nog eens zevenentwintig ⁴[boeken met gedichten] in mijn moedertaal, zult u daarvan griezelen. Maar haalt u zich eens in herinnering, alstublieft, of u mij, hetzij aan het hof, hetzij in het leger, ooit ledig hebt gezien, of de staatszaken hebt zien verwaarlozen, en u zult dus veilig tot de slotsom kunnen komen, zoals dat ook de waarheid is, dat ik nimmer de pen ter hand genomen heb voor deze pleziertjes dan om uitsluitend inderhaast te noteren wat mij in gedachten was gekomen, hetzij te paard of in de koets, hetzij tijdens een wandeling, of wanneer ik me aankleedde, enzovoorts, en tevens, mijnheer, zult u mij er niet van willen beschuldigen teveel tijd zinloos voorbij te hebben laten gaan.

Want dit is als een biecht en een gesproken samenvatting van mijn zwakheden, die ik u gaarne in vertrouwen doe, in de hoop dat u met deze beter zult omgaan dan met mijn laatste ⁵brief, die mij het schaamrood op de kaken bracht toen ik bemerkte dat u hem aan mensen met [grote] verdiensten had laten zien, zonder aan de schrijver ervan te denken. Misschien herinnert u zich dat ik u, toen ik dertien à veertien jaar geleden Frankrijk bezocht, waar ik nog nooit eerder een voet had gezet, dikwijls heb verteld dat ik altijd al had gewenst dit Frankrijk gemaskerd te bezoeken, zonder door dit Frankrijk te worden gezien. In welk hoekje van uw geweten hebt u het voornemen weten te vinden om mij daaraan opnieuw op papier bloot te stellen? Wat dit aangaat is er noch spel noch veinzerij in het geding, en ik ont doe mij niet van mijn kleren om mij door u weer te laten aankleden. Volgens mij is de zaak duidelijk, het grote verschil tussen de bekwaamheden van uw land en het mijne. Ik ken beide en zou wellicht tevredener zijn en [tegelijk] dwazer, als ik er minder van zou weten.

Heb nog even geduld, mijnheer, om een amusante geschiedenis over dit onderwerp aan te horen, over een arme onschuldige, eertijds opgevoed bij de heren van Brederode in Vianen, waar deze dwaas op grond van ik weet niet welk idee bedacht had tarwe over het bewerkte land te gooien, en nadat hem gevraagd was wat hij daar zaaide, ten antwoord gaf: 'Dwazen.' 'En waarom', antwoordde men, 'zaai je geen wijze mensen?' 'Dat past niet bij de aard van het land,' zei hij. Past u dit verhaal eens op ons toe, alstublieft, en weest u zo goed u te herinneren, wanneer u andermaal iets van mijn geschrijf in handen komt, hoe laag de geestkracht van mijn land is, en dat uit Den Haag niets kan komen, dat in Parijs furor kan maken.

Laten wij onder ons elkaar openhartig schrijven en weest u zo vriendelijk om niet van mij te verlangen dat ik ervan afzie om hoog te paard te gaan zitten om mijn dwaze welsprekendheid geweld aan te doen, en om mij bloot te geven in deze vreemde taal, waarvan ik mij slechts tastenderwijs kan bedienen, als de risée van uw verfijnde geesten, waarvan ik zie dat zijzelf moeite moeten doen om te ontkomen aan wederzijdse beoordelingen, want, werkelijk, na al mijn stuiptrekkingen zal ik niets meer kunnen doen wat de moeite waard is, behalve dat ik mij haast te zeggen, mijnheer, zoals ik hier al lang tevoren had moeten doen, dat ik uw nederige en gehoorzame dienaar ben,

[enz.]

4. *Korenbloemen*.

5. Huygens aan Beringhen, 22 november 1674 (Worp 6, nr. 6959, p. 358). In deze brief vraagt Huygens aan Beringhen om teruggave van bepaalde papieren die bij de Slag bij Seneffe in Franse handen waren geraakt.